

christen is de dood een doorgangsstation, voor de niet-christen een eindstation, tenzij hij gelooft aan een metafysisch leven na dit leven maar dan niet in christelijke zin.

In de hedendaagse literatuur over de dood leest men dat de dood taboe is; men denkt er niet aan, men vermijdt het spreken erover; zoals met de seks het geval is, die nu geontmythologiseerd wordt, zo is de dood het taboe van deze tijd. Toch betwijfel ik dit laatste. Mogelijk wordt het in sommige kringen gehandhaafd, maar voor het overige is de literatuur in het laatste decennium zeer uitgebreid en symposia of multidisciplinaire beschouwingen over de dood zijn er veelvuldig, zowel bij jongeren als ouderen. Ook de dood wordt geontmythologiseerd, gerationaliseerd. Als immers de dood een eindstation is, wat is er dan voor verschrikkelijks aan? Moeten wij deze opvatting zien als het moderne pendant van de christelijke geloofsleer, die de angst voor de dood tracht weg te nemen? Immers Christus heeft de dood overwonnen.

"Any consideration of death does become philosophical and is therefore rather subjective . . ."

(Bulger)

Ligt het nu op mijn weg om over de geneeskundige confrontatie met de dood te spreken? Ik beschouw mijzelf hiervoor niet bij uitstek gekwalificeerd. In het gymnasiumsysteem ben ik veel meer β - dan α -figuur. En bij het beschouwelijke, waaraan bij dit onderwerp niet te ontkomen valt, is de α verre de meerdere van de β . Stahlie wijst er in zijn reeds eerder aangehaalde toespraak op, dat de geesteswetenschappelijke aspecten van de geneeskunde zich steeds verder bewegen in natuurwetenschappelijke richting. Maar dit betreft alleen de methodiek, de wijze van onderzoek. De fundamentele beschouwingen zullen naar mijn mening geesteswetenschappelijk blijven.

Anderzijds zullen in het onderwijs aan de medische studenten de aspecten van de confrontatie met de dood niet uit het oog mogen worden verloren. Helaas komt men in het onderwijs hier zelden aan toe en de jonge arts dient meestal op eigen gelegenheid zijn weg te zoeken. Het nieuwe curriculum zal nog minder gelegenheid geven. Een jaar studie inkorten van een zo'n omvangrijk vak geschiedt niet zonder moeite en waarschijnlijk ook niet zonder schade. Toch is de behoefte aan voorlichting over dit onderwerp groot. Waren het